

KONKURS

želim vidjeti moje planine

multimedijalna
umjetnička izložba
2025

kustoskinja
Svetlana Racanović

Univerzitet Crne Gore
Fakultet likovnih
umjetnosti Cetinje

Univerzitet Crne Gore

**želim
vidjeti
moje
planine**

**Multimedijalna umjetnička izložba
(2025)**

Kustoskinja:

Svetlana Racanović

Organizator:

Univerzitet Crne Gore

Fakultet likovnih umjetnosti, Cetinje

Partner:

Narodni muzej Crne Gore, Cetinje

Pokrovitelj:

Ministarstvo kulture i medija

Prijestonica Cetinje

Cetinje, oktobar 2025.

Život čine rijetki pojedinačni trenuci od najvećeg značaja i bezbrojni intervali u kojima nas u najboljem slučaju okružuju samo blijede sjenke tih trenutaka. Ljubav, proljeće, svaka lije-pa melodija, planine, mjesec, more – sve to samo jednom istinski govori našem srcu: ako ikad istinski i dođe do riječi. Jer, mnogi ljudi uopšte ne dožive te trenutke i sami predstavljaju intervale i pauze u simfoniji stvarnog života, Fridrih Niče

Izložba *Želim vidjeti moje planine* preuzima naziv ambijentalne instalacije, umjetničkog rada njemačkog umjetnika Jozefa Bojsa, jednog od ključnih, ikoničkih figura evropske neoavangardne umjetnosti 60-ih i 70-ih godina. Sam Bojs je naziv svog rada iz 1971. godine vezao za posljednje riječi italijanskog umjetnika epohe simbolizma, Đovanija Segantinija, koji je na posmrtnoj postelji u planinskoj kolibi u Švajcarskoj poželio da kroz otvoreni prozor još jednom vidi voljene Alpe.

U kompleksnoj prostornoj instalaciji *Želim vidjeti moje planine* sklopljenoj od mnoštva raznorodnih predmeta, Bojs uvodi i komade starog, teškog namještaja na kojima bijelom kredom ispisuje riječi koje se tiču prirode, elemenata pejzaža. Riječ *Vadrec(t)* na ormaru znači: glacijalna dolina. Na krevetu piše: *Valun* što znači uska i kamenita dolina. Riječ *Felsa* na transportnoj kutiji znači stijena ili kameni zid. *Sciora* ispisana na škrinji je naziv planine u Švajcarskoj. Na poledini ogledala su riječi: *Cime* (vrhovi) i *Penin*. *Penninus* je ime planinskog boga. Riječi potiču iz njemačkog, keltskog i retoromanskog jezika. Na zidu visi i umjetnikova portretna fotografija u koju je upearena puščana cijev. U propagandnom listiću za ovu izložbu, Bojs kaže: *Naslov djela ne odražava ono što vidimo, on postavlja pitanje što se tu može vidjeti. Gledalac mora*

sam da potraži odgovor na ovo pitanje. U pitanju su komadi namještaja iz Bojsovog privatnog prostora i ambijent koji stvaraju se čini klaustrofobičnim, začudnim, staništem samotnjaka...koji sebe razumije kao lovokradicu ili partizana. Uperena puška na kojoj je ispisana riječ Mišljenje upućuje na koncentraciju, a nišanjenje je praljudski događaj svijesti, orijentacija u prostoru, pronalaženje ravnoteže, navodi umjetnik.

Bojsovo uvođenje konkretnih utilitarnih stvari, komada namještaja koji nose memoriju mjesta, umjetnikovog privatnog ambijenta, porodičnog doma, i ispisivanje na njima nepripadajućih riječi: stijena, dolina, planina, vrhovi, nije puka jezička igra, benigno preimenovanje predmeta već oduzimanje istima njihove standardne upotrebne vrijednosti i uspostavljanje njihovog novog, *ne-razumnog* modusa postojanja, fizičkog i semantičkog repozicioniranja unutar novouspostavljenog umjetničkog poretka. To je zahtjev za odvažnim preobraćenjima, za slobodnim inverzijama prirodnog i artificijelnog, živog i neživog, spoljašnjeg i unutrašnjeg, faktičkog i metaforičkog, za preokretanja značenja, tumačenja i smisla koji izmiču fiksiranjima, poznatom i očekivanom.

Učesnice i učesnici crnogorske izložbe sa *Bojsovim* nazivom *Želim vidjeti moje planine* pozvani su da svoje umjetničke intervencije oslobode od nagona za *prostim* ilustrovanjem teme kroz rješenja umjetničkog pejzažizma, izmaknu se od *kadriranja* ili interpretiranja *scena iz prirode*, ali i odmetnu od zahtjeva za (samo)identifikovanje ideološkom, identitetskom ili sentimentalnom *geografijom*. Kao u pomenutoj Bojsovoj instalaciji, ne radi se o markaciji tačaka spoljašnje geografije nego kreiranju uporišta svojevrsne unutarnje, intimne topografije razučene između potraga i pronalaženja visinskih tačaka sopstva.

U običnim, svakodnevnim i neupadljivim stvarima i radnjama pa i neočekivanim ili neobičnim događajima i osjećajima koji ili *niotkuda* uplivaju u polje naše pažnje i iskustva ili koje željno prizovemo ili nas nevoljno zadese, treba dozvoliti da isplivaju prefinjene, meke sile humanog postojanja i održivog unutarnjeg mira. Kao na Vermerovim slikama malih ženskih radnji, čitanja pisma, izlivanja mlijeka ili šivenja čipki koje i nisu slike-opisi događaja već slike-sublimati stanja, u pitanju su intimna stanja lake a cjelovite predanosti običnoj dnevnoj radnji, suptilna stanja tihe rasterećenosti od želja, uzbuđenja i strahova, oslobođenosti od napora planiranja, obavljanja zadatka, očekivanja ishoda. To su, kako bi Bojs rekao, *dnevne prakse koje možete zvati i vježbama koncentracije ili meditacije*. To su vedre slike prolaznosti koja ne poznaje teret vremena i žal nestajanja. U Vendersovom filmu *Savršeni dani* (2023) smještenom u Tokiju, ta stanja su označena japanskom riječju *komorebi*. Ime za malu magiju probijanja sunca kroz njišuće grane i listove drveća i plesanje pjega svjetlosti i sjene imenuje i posebni koncept života: njegovanje stanja smirenosti i lakoće, vedrog prihvatanja treperavosti i neuhvatljivosti, odnosno, prolaznosti događaja, iskustava i utisaka.

Ova izložba je poziv za slobodno prepuštanje i uranjanje u stanje autentičnog *sada*, duboke bliskosti sa sobom, u zone u kojima počiva naša nepotkupljiva želja za kreacijom, imaginacijom i invencijom, za osvježćivanje malih, intimnih, običnih a dragocenih trenutaka, mjesta, odnosa, iskustava, stanja i atmosfera kada smo tiho ozareni

nenarušivim osjećajem spokoja i užitka. Tada se osjećamo slobodnim i nepovredivim, suverenim tvorcima, posjednicima i velikodušnim djeliocima sopstvene usklađenosti sa sobom i svijetom.

Radovi koji će činiti ovu izložbu bi slijedili putanje spontanog, senzitivnog raspoređivanja predmeta i iskustava. Oni bi nudili rekalkibraciju našeg senzorijskog aparata kao unošenje osjećaja svježine i protočnosti u naše čulne senzacije, lakoće i vedrine u našu emocionalnu osjetljivost, uređenosti ili prorijeđenosti, utišanosti misli i suptilna usklađivanja sa silama mjesta, „ispovijestima“ materijala, moćima umjetničkog medija i prisnosti sa „tijelima“, živim i neživim, opipljivim i neopipljivim, prirodnim i artificijelnim koja su pozvana i ugrađena u polje rada.

Radom za ovu izložbu bi se i umjetnik i posmatrač uvodili u stanja posebne sabranosti i pozornosti, živosti i budnosti, bistrine i jasnoće, ozarenosti i usredištenosti u ono gdje jesu i kako jesu, oslobođeni pritiska obavezivanja da se nešto postigne, razjasni, razriješi, popravi. To je kao kreiranje malih odmorišta u mehaničkom ritmu dnevnih rutina i prisila. To je stanje *male sreće* i osjećaja da je sve baš kako treba i na svome mjestu i u pravom trenutku i uvjerenosti da se taj dragocjeni osjećaj zbrinutosti može prelivati, velikodušno dijeliti i *pelcovati* na druge ljude i mjesta kroz naše umjetničko dejstvovanje. Ključno je radom uhvatiti trenutak/stanje srećnog osjećaja i sigurne spoznaje da je život bio i jeste dobar prema nama.

Umjetnici se pozivaju da sopstvenim kreativnim činjenjem učine spoznatljivim, osjetnim i vidljivim ovakve *vrhove*, ovakve sopstvene *planine*. Za samog Bojsa, planine su predstavljale unutarjni arhetip, simbol *visokog stepena samosvjesnosti* a svima je potreban taj pogled, to pristupanje *unutarnjim planinama... planinama sopstva*. To kultivisanje i emancipovanje sopstva je ono što Fridrih Niče zove *vještinom planinskog života*.

Ova izložba nije poziv na društvenu kritiku kao eksplicitnu socijalno-politički angažovanu umjetnost, ali ne znači ni poricanje njene opravdanosti posebno u crnogorskom kulturnom ambijentu koji živi svojevrsnu zakržljalo društveno odgovorne i kritički nastrojene *likovne* prakse. Sa druge strane, ovo nije poziv na bjekstvo od stvarnosti, u indiferentnost prema gorućim problemima društva niti zagovaranje varijante New-New Age filozofije života koja bi *bildovala* pozitivizam i *utjerivala* osjećaj sreće. Ovom izložbom se poseže za posebnim, a vrhunećim vidom angažovanosti koje je francuski filozof Mišel Fuko definisao kao tehnologije i prakse *staranja o sebi (cura sui)*, tehnike koje pojedinca *kvalifikuju [za istinu] preoblikujući ga*, tehnike istraživanja samog sebe, *samofinalizacije sopstva, preobraćenja u sebe (convertere ad se) i osmišljavanja novih mogućnosti življenja*. Za njemačkog filozofa Petera Sloterdijka, to su principi i prakse *antropotehnologije* kojima se mogu kreativno povezati sfere tzv. tri ekologije, kako ih definiše francuski filozof Feliks Gatari: društvene ekologije, ekologije prirodnog okruženja i individualne mentalne i duhovne ekologije, odnosno, povezati briga o okolišu, o društvu i o pojedincu kao svjesna briga pojedinca o sebi i svijetu u kome živi. *Staranja o sebi* ne pretpostavlja egotičnost ili izolacionizam i bjekstvo od stvarnosti niti organizovanje nekog fiktivnog pribježišta. U pitanju je moć ili praksa uvođenja sebe u stanja unutarnje usredištenosti i uređenosti, unutarnje dobre *posloženosti*, u

osjećaje *tihe sreće* ili malih radosti iz kojih se i turbulentna društvena zbilja ne prima kao ono što nas *ljulja* i *lomi*, čemu se nevoljno predajemo ili čemu se opiremo, sa čime se obračunavamo, što želimo *zakrpati*, popraviti ili što želimo potisnuti i poreći. Sa takvom realnošću se računa, ona se komunicira i rabi kao ambijent unutar koga se upravo prakse *staranja o sebi* ispostavljaju kao smisljena i krunska (*samo*)*spasilačka misija*, vrsta socijalne terapije, projekat pozitivnog preuređenja stvarnosti. Takođe, ovakvo *staranje o sebi* se autentično prelijeva u *brigu o drugom*: osposobljava čovjeka za aktivnu, odgovornu, kreativnu i produktivnu društvenu poziciju te stoga i predstavlja vrhuneći vid društvenog angažovanja.

Radovi za ovu izložbu bi bili na tragu kreiranja svojevrsne *The Square* (Kvadrat) umjetničke pozicije/propozicije. U istoimenom filmu iz 2017, *The Square* je i naziv umjetničke instalacije (*crtanje* svjetlosnog kvadrata u javnom prostoru, na gradskom trgu) koja je trebala da znači markiranje, ograđivanje posvećene umjetničke zone kao projektovanog mjesta *brižnosti i povjerenja* unutar koga dijelimo *jednaka prava i obaveze*. Ono je tako definisano ne samo u retoričkom ili konceptualnom, umjetničkom smislu već i kao direktan etički i praktični zahtjev ili izazov upućen javnosti, spoljašnjosti, društvenosti, kao poziv da se stupanjem u fizički prostor drugačijosti zađe u posvećenu zonu subjektivnosti gdje počiva moć empatičnog i samosvjesnog, humanog bitisanja. Iako u filmu taj markirani umjetnički prostor *brižnosti i povjerenja* nije izdržao svakojake testove životne, društvene pa i institucionalne umjetničke realnosti, ovakva vrsta umjetničkog *uokvirivanja* stvarnosti, iako jednostavna, moguće naivna ili utopijska, jeste nužnost, čak urgentnost kojom i umjetnička i životna stvarnost, u njihovoj međuprožetosti, moraju permanentno i uzajamno iskušavati sopstvene granice i moći. Upravo to jeste vrhuneći vid društveno angažovane umjetničke prakse.

Umjetnost je nekada imala namjeru da pripremi i najavi buduće svjetove; savremena umjetnost oblikuje raspoložive, ustanovljava vidove postojanja i modele djelovanja u okviru već postojeće realnosti (Nikolas Burio). Koncept za izložbu *Želim vidjeti moje planine* je poziv za kreiranje svojevrsnih mikro-utopija svakodnevne ne kao zbjegova od svijeta u rasulu već kao vježbanje vještine za uvođenja višeg, kreativnog reda u naše aktivne živote svjesnim njegovanjem budnosti, brižnosti prema sebi, ljudima, mjestima i događajima. *Utopija danas živi u subjektivnoj svakodnevici, u realnom vremenu neposrednih i svjesno fragmentiranih opita* (Burio).

Za izložbu *Želim vidjeti moje planine* umjetnik/ca je pozvan/a da se upusti u formalna, (više)medijska, i konceptualna istraživanja na koja se do sada nije odvažio/la, kojima sebe do danas nije iznenadio/la, da ponudi rad koji nadilazi njegovo/njeno dosadašnje umjetničko iskustvo, da se ohrabri na stvaranje sopstvene novine.

Za ovu izložbu konkurišu radovi koji predstavljaju savremene višemedijske strukture, primarno umjetničke instalacije, odnosno, ambijenti (*environments*) koji mogu imati elemente: konceptualnog rada, umjetničkog performansa, umjetničke intervencije u javnom prostoru, *site-specific* rada i land arta, participativne/interaktivne umjetnosti, forme videa, kratkog filma, tonskog, tj. muzičkog zapisa, fotografije, digital arta itd. U rad je moguće integrisati i *nađene*, neumjetničke, svakodnevne, tehnološki

proizvedene ili jeftine, rashodovane, odbačene i obične, ni po čemu dragocjene ili, pak, umjetniku intimno važne predmete. Moguće je u rad uvesti i određene melodije, zvukove, mirise, ukuse, dodire. Ukoliko se umjetnik odluči da realizuje radove koji se *kače na zid* ili *stavljaju na postament*, da izloži slike i/ili skulpture/objekte, važno je da se u njihovom prezentovanju zaobiđu uobičajene muzejske/galerijske izlagačke konvencije, da se uspostavi poveznica sa *krovnom* idejom same izložbe i da se, a to je važno i za ostale radove, specifično animira, angažuje, ambijentira, senzibiliše prostor unutar koga se rad postavlja/instalira kao i sam posmatrač koji u taj prostor stupa.

Umjetnički radovi, tj. ambijenti (*environment*) konceptualizovani i kreirani namjenski za ovu izložbu stvarali bi osmoticne prostore, otvorene za razmjene i za promjene, za uračunate ali i neplanirane modifikacije. Kreirani umjetnički ambijent može postati vrsta gotovo organskog sklopa koji je u potencijalnom ili aktivnom hodu promjena.

Posmatrač ovih umjetničkih instalacija postaje i njihov probuđeni/pobuđeni *saučesnik*, uživatelj, njima iniciran, animiran, ozaren osjećajem prisutnosti, sinhronizovanosti sa hibridnim prostorom umjetničkog ambijenta ali može postati i ko-kreator moguće promjene u pojavnosti, materijalnosti i semantičnosti rada. Dakle, kreirani umjetnički ambijenti unutar ove izložbe, umjetničke zone ili sfere posebne atmosferske, čine spregu posebno reanimiranih predmeta/elementa od kojih su konstruisani te posebno zavibriranih prostora koje zapremaju i resenzibilisanih posmatrača koji stupaju u tu zonu kao mjesto posebnosti – *sopstvene i svijetu pripadajuće*.

Za projekat *Želim vidjeti moje planine* biće korišteni različiti prostori na Cetinju i okolini.

Umjetničke intervencije ne moraju biti ekskluzivno vezane za kodifikovani umjetnički prostor (muzej, galerija) već predstavljati kreativno reorganizovanje, (re)senzibilisanje, ambijentiranje nekog zatečenog, *neumjetničkog* mjesta (zone grada, njegovih otvorenih i zatvorenih prostora, javnih i privatnih zgrada, zapuštenih i napuštenih objekata, izvangradskog okoliša, zone prirode, sela oko Cetinja, prostori nacionalnog parka Lovćen itd). Moguće je umjetnički intervenisati u nekom postojećem, zatečenom, prirodnom ili kulturalizovanom prostoru/ambijentu koji u nama pobuđuje osjećaj da je to, istovremeno, uzbudljivo nepoznato i smirujuće blisko mjesto posebne vitalnosti i punoće, sa kojim osjećamo posebnu povezanost i prisnost i koje svojom umjetničkom intervencijom želimo kao takvo označiti, prisvojiti i sačuvati. Moguće je radom stupiti i u uznemirujući prostor, mjesto nereda i nespokoja sa evidentnim znakovima narušene ravnoteže između njegovih materijalnih, ambijentalnih i simboličkih elementa i pokušati radom resenzibilisati i revitalizovati taj prostor, transformisati ga ne samo u legitimno mjesto umjetničkog događaja već i posvećeno mjesto koje generiše osjećaj sigurnosti i mira. (Ne)svjesni izbor ili adaptiranje mjesta za instaliranje rada integralni je dio njegovog koncipiranja i realizacije.

Praktično i efektno demonstriranje moći savremene umjetnosti u promovi-
sanju temeljnih vrijednosti humanog življenja.

Afirmacija umjetničke prakse koja djeluje kao projekat pozitivnog preure-
đenja životne stvarnosti.

Promovisanje umjetnosti koja u fokus stavlja dimenziju revitalizovanja Gra-
da i Čovjeka, afirmaciju njihovih potencijala i potreba za dostojanstveno
postojanje ispunjeno brižnošću i povjerenjem, empatijom i zajedništvom i
senzitivnošću za male, dragocjene užitke svakodnevice.

Kreativna animacija i umjetnička transformacija Cetinja, različitih prostora
grada i njegove okoline.

Oživljavanje i snažno promovisanje statusa i imidža Cetinja kao grada um-
jetnosti, poprišta kreativnih događaja od nacionalnog i internacionalnog
značaja.

Afirmacija multimedijalnih umjetničkih praksi.

Spajanje različitih (ne)umjetničkih medija, generacija i profilacija umjetnika
i kreativnih ljudi.

Ohrabivanje umjetničkih dejstava izvan oficijelnih prostora stvaranja i pre-
zentovanja umjetnosti (umjetničkih škole i akademija, atelje, galerija, muzej)
i aktivacija nekonvencionalnih prostora za umjetničko intervenisanje unutar
grada (ulice, trgovi, parkovi, javne zgrade, privatni prostori, napuštena/za-
puštena mjesta), i u njegovoj okolini.

Umrežavanje studenata i profesora visokih umjetničkih škola u Crnoj Gori,
profesionalnih umjetnika iz Crne Gore i selektovanih umjetnika iz inostran-
stva i kreativnih ljudi bez formalnog umjetničkog obrazovanja ili angažmana.

Pravo učešća na izložbi imaju sadašnji i nekadašnji studenti i profesori sa FLU i
drugih umjetničkih akademija i umjetničkih škola u Crnoj Gori, profesionalni umjetnici
kao i kreativni pojedinci koji nisu formalno angažovani u umjetničkoj sferi ili nemaju
formalno umjetničko obrazovanje, ali mogu ponuditi intervencije koje imaju karakter
umjetničkih i korespondirati sa temom, tj. generalnim konceptom projekta.

Na ovoj izložbi će biti prezentovani i selektovani radovi određenog broja inos-
tranih umjetnika.

Prijave za učešće na izložbi mogu podnositi individualni aplikanti ili grupe i timovi.

Tekst konkursa i ostale informacije o organizaciji i realizaciji izložbe biće komu-
nicirani posredstvom medija, društvenih mreža, elektronske pošte i drugih sredstava
komunikacije.

Definisani koncept rada potrebno je dostaviti u pisanoj formi zajedno sa skicom rada (crtež, probni audio, foto ili video snimak, kompjuterska simulacija rada itd.), detaljnom specifikacijom troškova i tehničkih zahtjeva za realizaciju i montažu/demontažu rada. Takođe, u predlogu se može navesti lokacija, mjesto na Cetinju koje je umjetnik odabrao za realizaciju rada a moguće je i da se sa kustoskinjom i timom projekta lokacija zajednički odredi/adaptira za realizaciju rada. Takođe, predviđena je mogućnost daljeg razvijanja ideja kroz zajednički rad sa kustoskinjom izložbe Svetlanom Racanović, predavačicom na FLU Cetinje.

**PRIJEDLOGE SLATI NA EMAIL PROJEKTA:
planinemoje@gmail.com
DO 1. JULA 2025.**

**Rezultati konkursa biće objavljeni tokom jula.
Prilikom potpisivanja ugovora sa odabranim umjetnicima,
dogovoriće se detalji realizacije radova,
a postavka radova je planirana za septembar.
Otvaranje i trajanje izložbe je predviđeno za oktobar 2025.**

